

Методичні аспекти діагностики фінансового стану аграрних підприємств

Бержанір І.А., к.е.н.,

Уманський національний університет садівництва

Проблема раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів підприємств особливо гостро постає в аграрній галузі, де нині спостерігаються негативні тенденції спаду виробництва та ефективності господарювання. Тому дослідження фінансового стану аграрних підприємств, а також чинників, що впливають на фінансові показники, є актуальною проблемою, вирішення якої дозволить більш кваліфіковано приймати рішення в управлінні фінансовою діяльністю підприємств.

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, що виражають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів та є синтетичним виразником операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єктів господарської діяльності. Він залежить не від одержаних доходів чи наявності активів, а від того, наскільки раціонально та ефективно використовуються засоби та предмети праці. Метою оцінки фінансового стану підприємства є визначення здатності підприємства продовжувати фінансово-господарську діяльність, можливостей подальшого розвитку, забезпечення прибутковості та збільшення виробничого потенціалу.

Аналіз сучасної економічної літератури свідчить, що на сучасному етапі відсутня ефективна методика оцінки фінансового стану підприємства [1]. Більшість підприємств використовують застарілі методи діагностики фінансового стану, яким властива вибіркова оцінка результатів діяльності суб'єкта господарювання, великий обсяг розрахунків та вихідних параметрів оцінки, що ускладнює процес діагностики фінансового стану підприємства.

Одним з найпоширеніших в практиці застосування методів оцінки фінансового стану підприємства є метод аналізу динаміки та структури показників фінансової звітності. Однак враховуючи те, що фінансова звітність

являє собою сукупність абсолютних показників діяльності підприємства, аналіз цих даних призводить до нечіткості та можливої некоректної оцінки фінансового стану підприємства. Проте за допомогою цього методу можна сформулювати напрями подальшого поглибленого аналізу фінансового стану підприємства за допомогою інших методів фінансового аналізу.

Ще одним методом оцінки фінансового стану підприємства, що використовується в практиці зарубіжних підприємств, є коефіцієнтний метод. В сучасній економічній літературі представлено багато показників, що використовуються для оцінки фінансового стану суб'єктів господарської діяльності. Не зважаючи на різноманітність поглядів щодо використання показників аналізу фінансового стану, фінансовий аналіз рекомендується здійснювати за такими напрямками: оцінка майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності [2]. Проте незначний термін використання цього методу в умовах діяльності українських підприємств пояснює виникнення недоліків, пов'язаних з їх використанням, головним з яких є відсутність нормативних показників, які б виступали критерієм оцінки фінансового стану підприємства та відповідали б сучасним умовам функціонування національних підприємств.

Результати розробок нових методик зарубіжними економістами не можуть бути використані вітчизняними підприємствами, що зумовлено неспроможністю розроблених моделей дати адекватну оцінку фінансового стану підприємства, що функціонують в умовах, які відрізняються від умов, для яких були визначені параметри моделей. Тому цілком закономірною є спрямованість сучасних вітчизняних досліджень у сфері фінансового аналізу на пошук нових підходів щодо діагностики фінансового стану підприємств, які враховували б особливості їх функціонування.

Для уникнення труднощів тлумачення значення показників, які часто мають різні тенденції і свідчать про протилежне, що пов'язано з особливостями окремих галузей, різними підходами та стилями управління вищого складу менеджерів підприємства, рекомендується розраховувати узагальнюючий

показник фінансового стану підприємства. При цьому важливо на його підставі не лише провести ранжування підприємств, а й оцінити рівень їх фінансового стану. На нашу думку, найбільш вдалою є інтегральна оцінка фінансового стану на підставі скоригованого аналізу. Сутність цієї методики полягає в класифікації підприємств за рівнем фінансового ризику залежно від кількості набраних балів на підставі фактичних значень їх фінансових коефіцієнтів: абсолютної та поточної ліквідності, критичної оцінки, забезпеченості власними оборотними коштами, капіталізації, фінансової незалежності та стійкості, частки оборотних засобів в активах. Однак значною перешкодою у використанні цього методу є відсутність саме алгоритму побудови моделі інтегральної оцінки фінансового стану підприємства, яка враховувала б умови функціонування об'єкта дослідження.

Отже, на сучасному етапі відсутня ефективна методика діагностики фінансового стану підприємства, яка б давала йому адекватну оцінку. Це зумовлено відсутністю досвіду вітчизняних підприємств у сфері здійснення фінансового аналізу діяльності підприємства, і як наслідок, відсутністю науково-практичних розробок щодо удосконалення методики аналізу фінансового стану підприємства. Тому перспективи подальших наукових досліджень у сфері оцінки фінансового стану підприємства полягають в узагальненні та удосконаленні аналізу за допомогою формування алгоритму розрахунку інтегрального показника фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства / Н. Яцишин // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – 2013. – Вип. 10. – Ч. 4. – С. 439–445.
2. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2014. – № 4 – С. 111–118.